Naamusa Mana Fincaani seenuu fi bahuu

Description

Kutaa darbe keessatti akkaata najaasa qulqulleessan, istinjaaâ€™a fi istijmaara maal akka taâ€™an ilaalle turre. Istinjaaâ€™a jechuun bishaaniin qaama hormaataa fi taaâ€™aa qulqulleessudha. Istijmaarri immoo wanta gogaa qulqulluun kan akka dhagaa fi sooftin of qulqulleessudha. Amma, asi gadiitti naamusa yeroo mana fincaani seenanii fi bahanii ni ilaalla.

Namni mana fincaani seenun fincaaâ€™u ykn sagaraa bahuu barbaadu naamusa armaan gadi qabaachun isaaf barbaachisaadha:
1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu- Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jechuun gabaase: Gaafa tokko Ergamaa Rabbii (SAW) waliin imala baane. Yeroo haajaa bahuu barbaadu, hanga eenyullee isa hin argineetti ni fagaata.â€• Sunan Abu Daawud 2

2-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu- Namni gara mana fincaani seenu hedu akkana akka jedhu ni jajjabeefama:

Ø¨Ù•Ø³Ù’Ù Ù• Ø§Ù„Ù„Ù‡] Ø§Ù„Ù„Ù‘Ù‡Ù•Ù€Ù ÙŽÙ‘ Ø¥Ù•Ù†Ù•Ù‘Ù€ÙŠ Ø£ÙŽØ¹Ù€ÙˆØ°Ù• Ø¨Ù •Ù€ÙƒÙŽ Ù Ù•Ù€Ù†ÙŽ Ø§Ù„Ù’Ø®Ù•Ù€Ø¨Ù’Ø«Ù• ÙˆÙŽØ§Ù„Ù’Ø®ÙŽØ¨Ø§Ø¦Ù•Ø«]
â€œ**[Bismillah] Allaahumma innii aâ€™uuzu bika minal-khubsi wal-khabaaâ€™is.â€•**
Maqaa Rabbiitiin. Yaa Rabbii sheyxaanota kormaa fi dhalaa irraa Siin eeggama.â€• Sahiih Al-Bukhaari 142

Yommuu mana fincaaniti bahu immoo akkana jedha: ØºÙ•Ù•Ù’Ø±ÙŽØ§Ù†ÙŽÙƒÙŽ
â€œGhufraanakaâ€• (Araarama Kee barbaada.)â€• Sunan Ibn Maajah 318

3-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu.

4-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabanii mana fincaani seenu dhiisu. Yoo haajaaf taâ€™e malee wanta maqaan Rabbii keessa jiruu qabatanii mana fincaanii seenun jibbamaadha. Garuu yeroo haajaa fi garmalee dirqisiisaa taâ€™e, qabatanii seenuun homaa rakkoo hin qabu. Kan akka maallaqa waraqaa maqaa Rabbii keessatti barreefame, mobaayili maqaa Rabbii of keessaa qabdu. Wantoota kanniin alatti yoo dhiise, hatamu ykn dagatamuu dandaâ€™u. Kanaafu, haala akkanaa kana keessatti wantoota kanniin qabatee mana fincaanii seenu dandaâ€™a.

Musâ€™hafa (Qurâ€™aana) qabatanii mana fincaani seenun ni dhoowwama. Sababni isaas, Qurâ€™aanni dubbii Rabbiiti. dubbii hundarra kabajamaa taâ€™eedha. Isa qabatanii mana fincaani seenun immoo sadarka isaa gadi xiqqeessudha.[1]

5-Yeroo fincaaâ€™an ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi dugdaan itti garagaluu dhiisu-Dirreetti yommuu fincaaâ€™an ykn sagaraa bahan, girdoo tokko malee gara qiblaa garagaluun hin hayyamamu. Ragaan kanaa hadiisa Abi Ayyuub Al-Ansaari gabaasedha: Ergamaan Rabbii (SAW)

akkana jedhan: â€œYommuu tokkoon keessan fincaaâ€™u ykn sagaraa bahuu, fuulan gara qiblaa hin garagalinis dugdas itti hin garagalchin. Takkaa gara bahaa takkaa immoo gara dhiyaa garagalaa.â€• Abu Ayyuub ni jedha: Yommuu Sooriyaa dhufnu, boolloon fincaanii gara qiblaatti garagalfamte hojjatamte. Nutis fuula keenya irraa garagalchina. Rabbiis araarama kadhanna.â€• Sahiih Al-Bukhaari 144, Sahiih Muslim 264

Garuu mana keessatti yoo taâ€™e ykn isaa fi qilbaa jiddu wanti isa dhoksuu yoo jiraate, kana keessa rakkoon homaatu hin jiru. Ragaan kanaa hadiisa Ibn Umar (radiyallahu anhumaa) gabaasedha: Haajaa kiyya gariif xaaraa mana Hafsaa gubbaa bahe. Ergasii Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam), fuulaan gara Shaam qajeele dugda immoo gara qiblaa garagalche haajaa isaa kan bahu arge.â€• Sahiih Al-Bukhaari 148

Ammas hadiisa biraa keessatti: Marwaan Al-Asfar ni jedha: Ibn Umar gara qiblaatti garagaluun gaala isaa jilbifachiisee. Ergasii kallatti sanitti taaâ€™ee kan fincaaâ€™u arge. Anis ni jedhe: Yaa Abbaa Abdurahmaan! Kuni dhoowwamaa mitii?â€• Innis ni jedhe, â€œEeyyen, kuni dirree qofa keessatti dhoowwame. Garuu si fi qiblaa jidduu wanti si haguugu yoo jiraate, homaa rakkoo hin qabu.â€• Sunan Abu Daawud 11

Irra caalaan osoo mana keessa taâ€™ellee gara qiblaatti garagalu dhiisudha. Rabbiin hundarra beeka.[2]

6-Haajaaf yoo taâ€™e malee dubbachuu dhiisuu- Ibn Umar akka gabaasetti: Namtichi tokko osoo Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) fincaaâ€™a jiruu irra darbee nagaha gaafate. Nabiyyinis deebii isatti hin deebisne.â€• Sahiih Muslim 380

Salaama (nagaha) deebisuun waajiba (dirqama). Kanaafu, salaama deebisu dhiisun dubbachuun dhoowwaa akka taâ€™e agarsiisa. Keessumayyu zikrii Rabbii oltaâ€™aatin yoo taâ€™e, caalatti ni dhoowwama. Garuu haajaa dirqama isatti taâ€™eef yoo dubbate, kan akka nama tokko qajeelchu ykn bishaan barbaadu fi kkf, kuni ni hayyamama. Rabbiin hundarra beeka.[3]

7-Karaa fi gaaddisa namootaa keessatti fincaaâ€™u fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu-Abu Hureyraan akka gabaasetti: Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhe: wantoota abaarsa namatti fidan lama irraa of eeggadhaa.â€• Isaanis ni jedhan: â€œYaa Ergamaa Rabbii wantoonni abaarsa namatti fidan maalidhaa?â€• Innis ni jedhe: karaa namoota keessatti yookiin gaaddisa isaanii jalatti haajaa bahuudha (Fincaaâ€™u fi sagaraa bahuudha).â€• Sunan Abu Daawud 25

8-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaaâ€™u irraa fagaachuu- keessumayyuu bishaan kan itti kuufamu yoo taâ€™e, kan akka gaandaa fi kkf. Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) namni bakka nafa itti dhiqatetti fincaaâ€™u irraa dhoowwe jira.â€• Sunan Abi Daawud 28

9-Bishaan ciisaa keessatti fincaaâ€™u dhiisu-Bishaan ciisaan bishaan bakka tokkotti kuufamee turuudha. Hin yaaâ€™us, hin haaromfamus. Bishaan kuni qulqulluu taâ€™ee namoonni akka itti fayyadamaniif Rasuulli (sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisu keessatti fincaaâ€™u irraa dhoowwanii jiru. Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jedha: â€œErgamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisaa keessatti fincaaâ€™u irraa dhoowwanii jiru.â€• Sahiih Muslim 281

10-Fixira fincaanii irraa of eeguu- Muslimni najaasaa irraa homtu akka isa hin tuqneef iddoo itti fincaaâ€™u filachu qaba. Iddoo jabaataa fincaan isatti fixiruutti fincaaâ€™u hin qabu.[4] Akkasumas, akka fincaan isatti hin fixirreef dhaabbatee fincaaâ€™u irra taâ€™ee fincaaâ€™utu isaaf wayya.

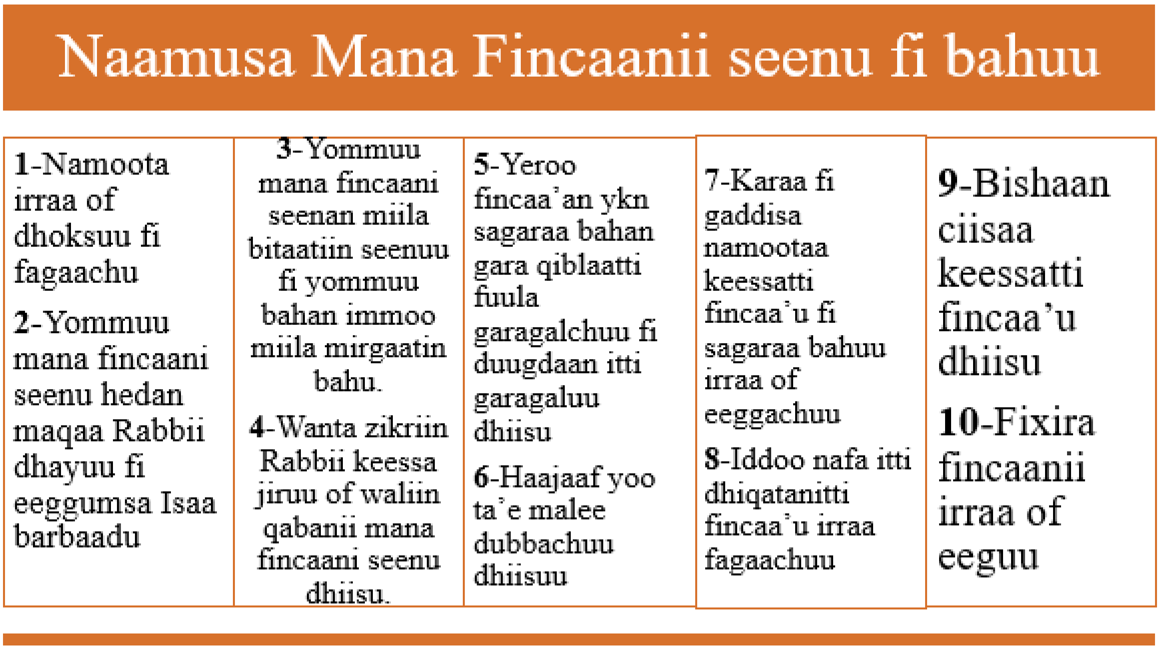

Naamusa Mana Fincaanii seenu fi bahuu				
1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu **2**-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu	**3**-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu. **4**-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabanii mana fincaani seenu dhiisu.	**5**-Yeroo fincaa'an ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi duugdaan itti garagaluu dhiisu **6**-Haajaaf yoo ta'e malee dubbachuu dhiisuu	**7**-Karaa fi gaddisa namootaa keessatti fincaa'u fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu **8**-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaa'u irraa fagaachuu	**9**-Bishaan ciisaa keessatti fincaa'u dhiisu **10**-Fixira fincaanii irraa of eeguu

Kitaabban wabii:

[1] Fiqhu Muyassar fii dawâ€™il kitaabi wa sunnati-fuula 10-12
[2]Madda olii
[3]Sahiih Fiqhu Sunnah-1/94-95, Abu Maalik
[4] Fiqhu waadih-1/36-37

Date Created
October 18, 2020
Author
admin